

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

Nr. 3 25. årgang 2010

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

Nr. 3 25. årgang 2010

Redaktion og layout:
Eva Holm-Nielsen

Tryk: Nofoprint, Helsingør

ISSN 0903-3505

Udkommer 3 gange årligt
Stof til bladet sendes til Eva Holm-Nielsen

Medlemskab tegnes ved henvendelse til
Inge Elsø eller indbetaling på
Gironr. 704-4607
Pris: 150 kr, 100 kr pensionister og studerende

www.lfhk.dk

© Copyright
Hillerød Lokalhistoriske Forening

Indhold

EN SPEJDER-SOMMERLEJR I 1944..... 3
af *MOGENS HANSEN*

SKILØB OMKRING FRUEBJERG I 1940'ERNE 10
af *IVAR BERG-SØRENSEN*

BOGNYT 17
af *ASGER BERG*

ÅRETS HUS - EKSEMPLETS MAGT 18
af *ASGER BERG*

INDKALDELSE TIL GENERALFORSAMLINGEN 2011 20

FORENINGENS 25-ÅRS JUBILÆUM 20

Forside: Skiløb på Fruebjerg 1944.

Hillerød Lokalhistoriske Forening støttes af:
Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg - Dines Jørgensen, Rådgivende ingeniører - Handelsbanken - Hillerød Borgerstiftelse - Hillerød Industri- og Håndværkerforening - Nykredit - PricewaterhouseCoopers, Hillerød - Ristorante La Perla - Ullerød SuperBrugs

BESTYRELSEN

Formand:
Asger Berg
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
asger.berg@ofir.dk

Næstformand og kasserer:
Inge Elsø
Ørnevej 10
2970 Hørsholm
Tlf. 4586 6676
elsoe@email.dk

Sekretær:
Eva Holm-Nielsen
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
evamahoni@gmail.com

Henrik Selsø Sørensen
Bondehavevej 11
2880 Bagsværd
Tlf.: 4498 9220
selsoe@yahoo.com

Mona Petersen
Grønneager 21
3400 Hillerød
Tlf.: 4826 3365

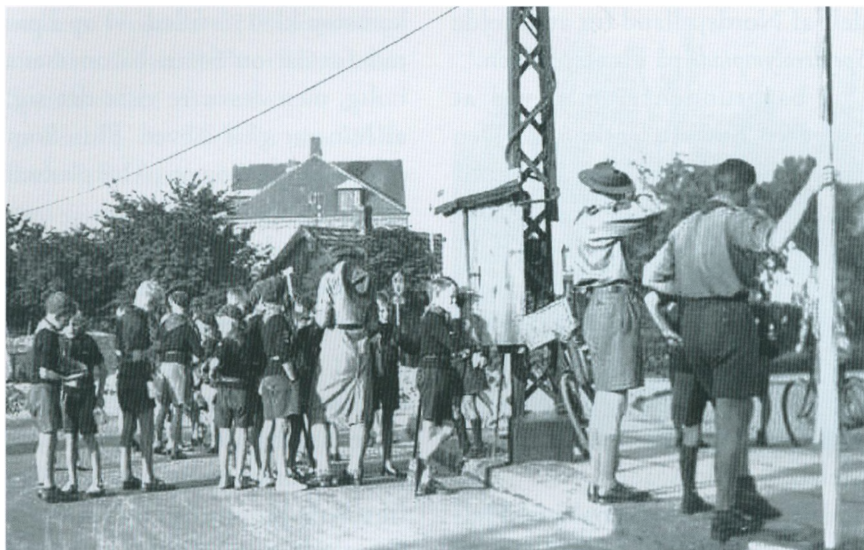
Ivar Berg-Sørensen
Køgemestervej 5
3400 Hillerød
4824 5131
ibsorensen@email.dk

LOKALHISTORISK ARKIV

Christiansgade 1
3400 Hillerød
Tlf. 7232 5884

Arkivet har åbent
Tirsdag 12.30-17
I. lørdag i måneden 10.30-14

EN SPEJDER-SOMMERLEJR I 1944

Dette er den fantastiske fortælling om, hvordan et trofæ fra Karen Blixens år i Afrika endte i Hillerød.

I besættelsesårene var der selv sagt ikke de store udfoldelses- og rejsemuligheder for Hillerøds børn og ungdom. Det var derfor en mindeværdig begivenhed, da 43 ulveunger fra Det Danske Spejderkorps' Frederiksborg og Chr. d. IV's flokke i Hillerød, i sommeren 1944 fik lejlighed til at holde sommerlejr hos den verdensberømte forfatter Karen Blixen på Rungstedlund. Når det overhovedet kunne lade sig gøre, skyldtes

det ikke mindst at Karen Blixens nevø, Tore Dinesen, var blandt os ulve. Tore var søn af Karen Blixens bror, Thomas Dinesen, der boede på ejendommen „Vænget“, som lå på den matrikel, hvor vi i dag har Lions Park.

Sommerlejren fandt sted i dagene fra lørdag den 5. til torsdag den 10. august 1944. Vi mødtes på Hillerød Jernbanestation, nærmest dér, hvor posthuset ligger i dag. Dengang så området ud, som vist på billedet herover. Det er dog taget ved en lidt senere lejlighed, nemlig søndag den 27. august 1944, hvor vi samledes fra store

*Af
MOGENS
HANSEN*

dele af Nordsjælland for at afholde *Spejderolympiade* på idrætspladsen.¹

I baggrunden er man ved at bygge en beskyttelsesbunker. Den unge spejder, der står og holder på vejskiltet, er den dengang 17-årige - senere distriktstoldchef - Tage Wiuff. Den kvindelige spejderleder med ryggen til er Sonja Malmdorf. Ham, der holder på hatten, er L. P. Helmer Jørgensen, der dengang var disponent hos købmand Herman L. Melskens i Slotsgade.

Vi tog Nordbanetoget til Helsingør og derfra med Kystbanen til Rungsted Kyst. Fra stationen marcherede vi med trommeslagere og bannere til Rungstedlund. Ved an-

komsten kl. 17 stillede vi op i paradeformation foran baronessens bolig, men desværre viste det sig, at hun var gået i byen. Hun kom dog snart hjem og op på lejrplassen for at byde os velkommen.

På billedet nedenfor ses ulvene i paradeopstilling foran Rungstedlund. Fløjmand og trommeslager yderst til venstre er den senere købmand Hans Jensen, der i mange år drev vinhandel i Slotsgade 2.

En anden væsentlig bidragyder til turens gennemførelse var Willy Brenøe-Hansen, der var værkfører hos Ford-forhandler Hedetoft på Slotsmøllen. Han transporterede vores oppakning frem og tilbage

mellem Hillerød og Rungsted på sin lille firma-lastbil. Hans søn, Svend, var én af os ulve.

På billedet til højre ses Willy Brenøe-Hansen med vognen fyldt med ulve. Billedet stammer dog fra sommerlejren året efter, der gik til Helsingør. Svend Brenøe-Hansen ses på ladet som nummer to fra højre.

Efter ankomsten til Rungstedlund gik vi straks i gang med at rejse teltene, og efter en badetur i Øresund og spisning af de hjemmefra medbragte madpakker, gik forberedelserne videre, for vi skulle bl.a. hente halm på gården til brug som liggeunderlag.

Da baronessen lidt senere viste sig, flokkedes vi alle omkring hende, og nu fortalte hun levende og fabulerende om Rungstedlunds historie og om nogle oplevelser fra en af hendes mange safarier i Afrika. Det var noget, der appellerede til vores fantasi, for det fremgår af vore samtidige dagbogsoptegnelser, at der først blev ro i lejren kl. 02.30, så hele sceneriet må have gjort stort indtryk på os.

Søndag havde vi travlt med at gøre lejren helt klar, for om eftermiddagen var der forældrebesøg.

På billedet til højre ses telthold nr. 1 opstillet klar til at modtage forældrene. Fra venstre Carsten Balsløw, Jørgen Willerup, Preben Martensen, Niels Valdemar Jensen, Erik Olsen, forfatteren samt Hans Jensen.

Vores lejrplads lå helt skønt, som fotoet på side 6 øverst viser - og da forældrene kom, var alting i perfekt orden. Selv standerne var rejst og behørigt udfoldet. På billedet nederst side 6 står til højre John Hviid (som mange år senere drev smede- og maskinværksted på Godthåbsvej 1A) i stram retstilling til ære for fotografen.

Der var en rimelig streng disciplin i lejren: ingen badetur før opvasken var klaret! På fotoet nederunder kan vi se, at det foregik i fri luft. Forrest i billedet med spejder-

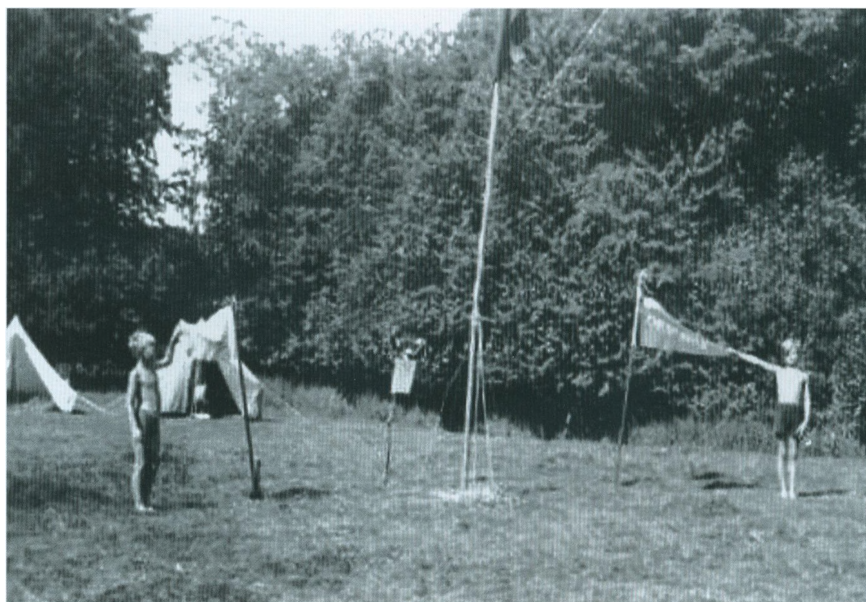

hat er det Karen Blixens nevø, Tore Dinesen, der pænt venter i køen.

Hele lejren blev ledet af Sonja Malmdorf og Jenny Hansen,

„Rikki“. Sidstnævnte bestyrede i besættelsesårene *Matador Sko* på hjørnet af Møllestræde og Slots-gade. John Hviid havde en særlig

evne til at komme med på mange billeder!

Som det ses af billedet s. 9, blev al varm mad lavet over åben ild, og det var ikke småting, der skulle til. Det daglige forbrug af kartofler var 15 kg. Det fremgår i øvrigt af dagbogen fra dengang, at vi en dag lavede kærnemælkskoldskål af 25 liter kærnemælk og 15 æg. I dag ville vi nok bruge en hel del flere æg. Men der var jo lidt smalhals dengang i '44.

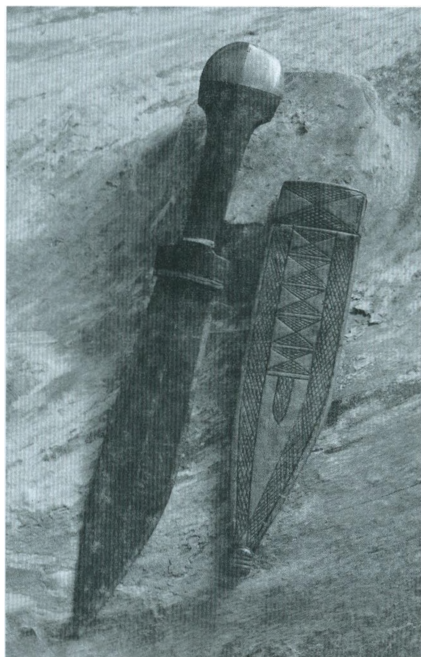
En af mine tydeligste erindringer fra dengang stammer fra tirsdag den 8. august. Om eftermiddagen var vi på Jagt- og skovbrugsmuseet. Vi gik en smuk tur derop gennem skoven, og vejen tilbage foregik via Hørsholm, hvor vi forsynede os med is og slik. Om aftenen trænede vi i underholdning til det store lejrball, vi havde planlagt til om onsdagen. Så gik vi i soveposerne og var ved at falde i søvn,

da det trak op til et vældigt tordenvejr. Vi anede ikke vores levende råd. Vi havde, inden lejren blev besluttet, fået tilsagn om at vi kunne komme op på gården i tilfælde af dårligt vejr, men hele vænget, vi skulle igennem, var fyldt med tyre og lignende udyr, så det krævede mod og mandshjerte. Vi kom dog

Til venstre ses Sonja Malmdorf og til højre Jenny Hansen, „Rikki“

Den smukke somalidolk, som Karen Blixen havde hjembragt fra sit ophold i Afrika. Foto: Lasse Hansen

frem til gården, men traf ikke baronessen. Imidlertid gav hendes husholderske os lov til at gå op på loftet, og iført nattøj og sovepose fandt vi sovepladser deroppe i høet. Næppe var vi gået til ro, før et vældigt uvejr brød løs, men nu var vi dog i tørvej.

Den næste dag viste det sig, at baronessen var blevet vældig fornærmet over vores adfærd. Vi vidste ikke rigtigt hvorfor, men værst gik det ud over hendes nevø, som måtte stå mål for megen vrede.

Om onsdagen havde vi så det store lejrball, hvor tilrejsende forældre medbragte både sodavand og hjemmebagte kager i rigelige mængder. Baronessen kom også, men hun fortalte ikke den historie, hun havde lovet os. Hun var fornærmet, og vi skulle åbenbart straffes.

Det skal dog retfærdigvis siges, at Karen Blixen en af de foregående dage havde arrangeret en skattejagt for os, hvor hendes formidable fantasi åbenbares for os drenge i fuldt flor. Skattejagten gik ud på, at vi skulle finde et antal nøgler, der hver for sig ledte frem til den næste; for så til sidst at føre os til skatten.

Den første gåde, vi fik, var: „Hvor skjalden skued over havet, er nøgle nr. 1 begravet“. At der var tale om *Ewalds Høj*, kunne vi forholdsvis let regne ud. Baronessen havde nemlig i forvejen vist os alle ejendommens seværdigheder.

Nøgle nr. 1 indeholdt det næste budskab: „Et gammelt udgået valnøddetræ kan dog bære frugter i ny og næ“. Nøgle nr. 2 hang i en snor i grenene fra valnøddetræet i Rungstedlunds gård. Herfra var budskabet: „I Musses halsbånd. Men forskræk ham ikke!“ I Musses halsbånd lå 1 Shilling, 1 Franc og 1 Mark med følgende instruks: „Gå sydpå ad Strandvejen til købmand Rasmussen og forlang et lakridsbånd for en af disse mønter, og se, hvad der kommer ud af det!“

Og sådan gik det videre derudaf med en halv snes poster, hvoraf blot den allersidste - selve skatten - skal omtales her: „Thor taler: Skatte søger vildfarende viking i det fremmede, fjerne./Find dem først./I daglig dont, i danske dale under egen arnes ild.“

Det gav selvsagt en masse hovedbrud! Det viste sig imidlertid, at skatten var gravet ned under vores lejrballplads! Den bestod af 1.300 kobber 1-ører, et eksemplar af DEN AFRIKANSKE FARM og en somalidolk, som Karen Blixen havde

hjembragt fra sit ophold i Afrika 1914-1931.

Dolken har i mange år haft sin plads i min stue som et meget kært minde om en begivenhedsrig sommerlejr i 1944, og mit første møde med et fantastisk menneske.²

¹ Spejderolympiaden for divisionens ulve blev afholdt søndag den 27. august 1944.

² Skattejagten for os ulveunger blev i øvrigt omtalt i BERLINGSKE TIDENDE, den 25. august 1944.

Denne artikel er baseret dels på faktiske dagbogsoptegnelser fra dengang begivenhederne fandt sted; dels på egne erindringer. For at udfylde huller i erindrungen og korrigere erindringsforskydninger, har et par gamle, jævnaldrende venner fra det lokale miljø hjulpet mig godt på vej. Hvis jeg alligevel gør mig skyldig i fejl i beskrivelsen, beder jeg om undskyldning herfor. De er i givet fald ikke tilstede.

SKILØB OMKRING FRUEBJERG I 1940'ERNE

Af
IVAR BERG-
SØRENSEN

For flertallet af Hillerøds borgere er vinteren i 2009-2010 oplevet som noget helt specielt mht. længde, sne og kulde. Skiløb i Gribskov i en periode så lang som fra en uge før juleaften 2009 til omkring 10. marts 2010 er der vist ikke mange, der kan huske i Danmark? Det har da også givet mange ældre borgere (herun-

der denne artikels forfatter) minder om 1940'ernes automobil- og motorcykelvæddeløb på Slotssøen, Ole „Skrædder“ Hansens sejlads med isbåd, brødrene Torben og Henning Hansens brug af skøjtesejl for at øge farten over Slotssøens spejlblanke isflade, drengenes ishockey/bandy spil på

Slotssøen og Badstuedammen med venligt udlån af Statsskolens bandystave m.v. Som nyansat adjunkt ved Frederiksborg Statsskole i 1928 indførte min far, Palle Berg-Sørensen, spillet bandy på Slotssøen med skolens drenge i gymnastiktimerne om vinteren, og de særlige bandystave var bevaret i min drengetid, så vi kunne låne dem, og det var jo mere populært at spille med disse rigtige stave end med 7-tals lignende grene, som blev skåret af træerne langs søernes bredder.

Ovenstående taget i betragtning var det derfor ikke underligt, at først Lokalhistorisk arkiv ved Hillerød bibliotek og siden Hillerød Lokalhistoriske Forening sidst i januar 2010 fik en forespørgsel, om der ikke i begyndelsen af 1940'erne havde været afholdt danske mesterskaber (DM) i slalom og skihop på Fruebjerg i Gribskov??

MULIGHEDER FOR SKILØB

Som født i 1935 kunne jeg have været tilskuer til dette, men det har jeg ikke, hvorfor jeg afsøgte min omgangskreds og tilgængelig litteratur for - om muligt - at finde et svar.

Julen 1947 fik jeg mine første ski - træski naturligvis - og de følgende vintre blev de brugt flittigt på Studenterhøjen og Jægerbakken samt i Præstevang, hvor en skolekammerat og jeg skrabede sne sammen til vore egne skihop, som

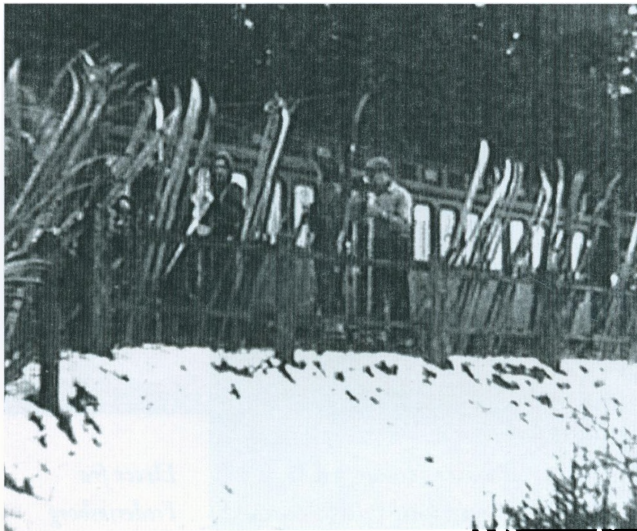

i bedste fald strakte sig til hop på 1-2 meter, men som fyldte os med stor glæde og optog megen af vor tid. Men på Fruebjerg kom vi aldrig, højst blev det til en tur i Indelukket. Der var grænser for, hvor langt vore forældre tillod os at drage på ski! Nærområdet måtte være godt nok; (vi boede på Langesvej fra 1942 til 1952).

Til gengæld fortalte en af mine ældre venner, Torben Stockflet Jørgensen (TSJ), at han sammen med en skolekammerat som 15-årig var draget fra Dyrehavevej til Fruebjerg, som de løb ned ad; det stemmer fint overens med, at vinteren i 1947 i følge DANSK VEJR var meget snerig.

Efter et møde hos købmanden i Gadevang 22. februar 2010 med en gammel gadevanger, H. Carl Christiansen, 89 år gammel og boende Gadeledsvej 82, kunne TSJ i øvrigt meddele mig, at denne havde fortalt ham, at han udmærket kunne huske skihop på Fruebjerg i starten af 1940'erne, 1942 eller -43. Jeg ringede manden op, og han beret-

Elever fra Frederiksborg Statsskole med bandystokke på den tilisede Slotssø, ca. 1929

Billederne på s. 12 og 13 viser københavnere, der ankommer med toget til Kildeport. Herfra gik de efter en afmærket løjpe til Fruebjerg, hvor der var hopkonkurrencer

tede om, hvordan københavnere kom med toget til Kildeport og efter en afmærket løjpe gik til Fruebjerg, hvor der var hopkonkurrencer. En lokal ung mand, Ejner Jensen, søn af skovløberen i Enghavehus, mødte op med sine hjemmelavede ski og kosteskafter som stave og skabte sensation ved at hoppe længere end alle københavnere. Skihoppet var bygget op af sne, og Carl Christiansen mente ikke, at sneen var placeret på et træskelet. Over for dette står udsagn fra Jens Høyer Olsen, Hillerød, og Peter Gunnar Petersen (Dansk mester i styrtløb for FIF Hillerød Orientering i 1965), der begge mener at kunne huske resterne af et træskelet. Carl Christiansen havde selv været skovarbejder hele livet, men ikke løbet på ski; det havde han ikke tid til.

Et læserbrev i FREDERIKSBORG AMTS AVIS den 18. februar 2010

med ønsket om at få Fruebjerg bragt tilbage til tidligere tiders skimuligheder medførte også en telefonisk kontakt, som bekræftede, at vedkommende (f. 1937) som dreng var kørt med toget ind fra Gilleleje og løbet på ski på Fruebjerg, hvor sneen desværre hurtigt blev slidt som følge af flittig brug. Han havde set slalomkonkurrencer, arrangeret af KS, men aldrig skihopkonkurrencer, men da han kun var 4-5 år, da ovennævnte begivenhed skulle have fundet sted, kan det fint passe.

I Flemming Runes bog GRIBSKOV bind I side 302 står: „I snerige vintre har der med mange års mellemrum været anlagt og afmærket skiløjper i Gribskov. I 1940'ernes isvintre var der udstrakte løjper i Gribskov...“, og i bind II side 53 under den mere specifikke omtale af Fruebjerg: „I 1940'erne har der i snerige vintre været afholdt skihopkonkurrencer på Fruebjerg, hvor den stejle vestskråning lidt nord for toppen var centrum“. Det er dog ikke dokumenteret nærmere.

En medarbejder i Danmarks Skiforbund husker, at hans forældre havde talt om slalom og skihop på Fruebjerg, tidligere boghandler i Hillerød, Jens Høyer Olsen, hvis far var medlem af Frederiksborg Skiklub, mener som nævnt at have set rester af et træskelet, sandsynligvis til opbygning af et enkelt afsætnest på Fruebjerg, og den 87-årige Thorkild Hansen fra KIF/OK 73 fortalte mig be-

gejstret i telefonen om sine skiture ned ad Fruebjerg i begyndelsen af 1940'erne. Men det var først da jeg gennem Ebbe Holm, Københavns Skiklub (KS), fik fat i bogen SKIKORT - NORDSJÆLLAND, udgivet af Dansk Ski- og Orienteringsforbund (DSOF) i 1943 og med forord af Frede Lauritzen, at der kom flere kendsgerninger på bordet.

LANGREND

Den lille bog rummer en række kort over skovområder i Nordsjælland, hvor der er udlagt løjper til skiløb. Af særlig interesse i denne sammenhæng har oversigtskortet på side 5 med angivelser af de 6 skiløjper, der fandtes i den sydlige del af Gribskov (fra Multebjerg i nord til Jægerbakken i syd), og specialkortet på side 9 fra Gribskov med lokaliteter som Gribsø, Fruebjerg og Enghave Hs. Skovløberhus. Der er en omhyggelig rutebeskrivelse af de 6 løjper, hvoraf de 2 fra Kildeport og Gribsø til Fruebjerg er specielt interessante i denne sammenhæng. De var på hhv. 2,8 og 2,4 km og fulgte bestemt ikke altid det mulige stisystem. En 3. løjpe gik fra Hillerød med start ved slottet og var på 6,5 km., så der var virkelig gjort noget for at lede skiløberne til Fruebjerg. Skiløjperne var afmærket med et særligt tegn: Et skråt liggende kryds i en cirkel, udført i orange farve, fortrinsvis med oliemaling, placeret på træer

i en højde af 1,5-2 m over sporet. Hvis man er meget heldig, kan man efter sigende stadig finde eksempler på de specielle løjpemærker i skoven.

SLALOM OG SKIHOP

For området Gribskavs vedkommende er nævnt 6 bakker med samtidig angivelse af sværhedsgrad, der går på, hvor stejle bakkerne er og dermed at komme velbeholdne ned ad: Jægerbakken inkl. Studenterhøjen (viderek.), Troldhatten (begyndere), Fruebjerg (øvede), Multebjerg (lidt øvede), Dalen Ø. f. Fuglesangshuset (viderek.) og Hertugdalen (øvede).

Mere detaljerede informationer om de ovennævnte lokaliteter kan fås i Flemming Runes værk om GRIBSKOV I-III (2009) og i Svend Nielsens DET GAMLE HILLERØD -

BYSVENDEN FORTÆLLER VIDERE, 1982 side 153-54.

I SKIKORT nævnes på side 27 datidens 3 hopbakker:

„1. Københavns Skiklubs Hopbakker i Geels Skov (Hoplængde paa Lille Bakke ca. 15 m og paa Store Bakke ca. 30 m). 2. Dansk Skiløberforenings Hopbakke i Ørholm (Hoplængde ca. 12 m.) 3. Nord for Konkurrencebakken ved Fruebjerg findes en af Københavns Skiklub anlagt - foreløbig ret primitiv - Hopbakke, hvorpaa der kan hoppes indtil 23 m“. (Synes meget langt. Min anm.)

Tegningen af hopbakken i Geels skov viser opbygningen af træskellettet til hopbakken, og man må formode, at et lignende kan have været opbygget på Fruebjerg.

Men Fruebjerg blev som nævnt også brugt til andet end skihop, og på side 11 i SKIKORT er en meget omhyggelig beskrivelse af bakken og dens muligheder: „FRUEBJERG. Slalombakke. Anvendes til Konkurrencer og som Øvelsesbakker. Udstrakt højt

Bakkeparti, 65 m o. H., hvor Højdepunktet udgøres af en Kuppel - selve Fruebjerg. Herfra Uds. m. V. o. Arresø og Bakkerne S. f. Fr.værk. Fra Toppen gaar denne Højderyg i en Bue først mod NØ., derpaa N. og til sidst drejende m. NV, hvorved der dannes en lun, amfiteatralsk Skraaning m. V., NV. og SV. Særlig velegnet for dygtige Skiløbere er den Del af Bakken, der fra Fruebjergs Top mod NV. skraaner tiltagende stejlt ned mod Bunden af dette Skiforum (ca. 40 m's Fald). Paa Initiativ af Køb. Skiklub blev dette Sted ryddet Efteraaret 1939 og anlagt som Slalombakke og Øvelsesbakker.

Bakkedragets Sydside er bevokset med Træer og Smaabuske og kan ikke anvendes, men Østsiden, der er mindre stejl, kan flere Steder anvendes af Begyndere, (dette fraraades dog absolut paa større Sportsdage).

Fruebjerg (incl. det udstrakte Løjpe-net) regnes af mange for Nordsjællands bedste og smukkeste Skiomraade. Tilmed udgør det sammen med den øvrige vestlige Del af Gribskov Nordsjællands Kuldecentrum, hvor der selv om Dagen kan være et par Grader koldere end i Københavns Omegn“.

I DANSK VEJR I 100 ÅR, udg. 1994, omtales, at Danmark i årene 1940 og 1941 havde „strenge isvintre“, og vinteren i 1942 betegnes som „den strengeste isvinter. (Den sidste af de såkaldte trillingeisvintre under krig)“. I månederne januar, februar og marts blev der sat diverse kulderekorder, og de angivne nedbørsmængder har absolut muliggjort skiløb i disse måneder.

SKIMESTERSKABER PÅ FRUEBJERG.

Der er således ingen grund til at betvivle, at der har været løbet langrend omkring Fruebjerg såvel som gennemført slalom og måske skihop på Fruebjerg i begyndelsen af 1940'erne. Om der også har været afholdt forskellige mesterskaber i de sidste 2 discipliner, fik jeg først information om efter kontakt til og samarbejde med Niels Stenersen Matthison-Hansen fra Københavns Skiklub, der efter den etablerede kontakt med ham udøvede en sand detektivvirksomhed!

I SKISPORT - KØBENHAVN SKIKLUBS MEDDELELSER berettes der meget indgående om klubbens skiaktiviteter i begyndelsen af 1940'erne. Således omtales i nr. 10/1941: „Kredsmesterskaber og Klubmesterskaber i Slalom den 2. Februar 1941 paa Fruebjerg. Først ret godt. Løjperne i Gribskov og Slalomstrækning og Øvelsesbakker paa Fruebjerg blev ryddet i November ... Gribskovløjpernes Pasning er nu overtaget af Frederiksborg Skiklub i Forening med K.S.“ Det er det eneste sted Frederiksborg Skiklub med hjemsted i Hillerød nævnes i forbindelse med skiaktiviteterne omkring Fruebjerg, og klubbens eksistens ophørte vist nok også i midten af 1940'erne.

I SKISPORT nr. 03/1942 omtales klubmesterskaberne i slalom i 1942: „Afholdtes Søndag den 15. Februar paa Fruebjerg i Grib Skov. Først var fint og Vejret ideelt med Solskin og 7 Graders Frost. Det hidtil største Ski-

stævne herhjemme med 210 Deltagere“. Dette kan dokumenteres ved de fotos, der ledsager denne artikel, som er fra KS-film, der er optaget af begivenhederne i 1939-42 med trærydning og skiløb på Fruebjerg. Det er gamle stumfilm, som medlemmer af KS har optaget, og som nu er overspillet til DVD, hvorfra det har været muligt at „klippe“ artiklens skifotos.

Desværre er der ikke på filmene eller skriftligt (f.eks. i form af resultater) den mindste antydning af, at der har været afholdt hopkonkurrencer i 1940 eller 1942, som den gamle gadevanger ellers mener at erindre. Tværtimod arbejdedes der fra 1941 på at lave et særligt skihopbakkeanlæg i Geels Skov, og i SKISPORT II/1943 omtales, at den store og lille hopbakke her afleveredes ved en højtidelighed den 27. februar 1943. Projektet var gennemført „takket være en storstilet økonomisk Støtte fra Firmaet Crone og Goldschmidt“. (Det var datidens store sportsfirma, som sikkert så en interesse i at få solgt meget skiudstyr til udøverne af den „nye“ sport! Min anm.) I samme nr. af SKISPORT står dog også: „Den primitive Hopbakke paa Fruebjerg blev forbedret, og her var der Hoptræning nogle Gange i Januar 1943.“ Det kan derfor ikke udelukkes, at Carl Christiansens ven Einar har deltaget i sådanne træningsgange? Siden skrives der i øvrigt ikke mere om hopbakken på Fruebjerg i medlemsbladet.

Fra årgangene af SKISPORT 1943-45 ved vi, at Fruebjerg blev holdt klar til slalom, så snart den første sne kom. Således står der i nr.12/1943: *„Fruebjerg er ryddet for Grene, ligesom Klubben har ladet Slalombakken og Øvelsesbakkerne slaa med Le, saa vi ikke i Aar vil blive generet af Ris, der de sidste Aar var en Ulempe, navnlig de første Dage efter Sneen var kommet.“* Senere i nr. 02/1944 meddeles det, at der er planlagt følgende: *„3. Søndag med Skiføre DM i Langrend i Gribsskov“* og *„KM i Hop på „Holtekollelen“ og KM i Slalom på Fruebjerg“*, hvor bakkerne meldes i finere stand end nogensinde.

I 1945 afholdtes københavns-mesterskaber (KM) i hop for herrer på hopbakken i Geels Skov 3. søndag med skiføre og i slalom på Fruebjerg den 4. søndag med skiføre. Klubmesterskaberne afholdtes samme dag som KM. Slalomkonkurrencerne var dog også for damer!

Alt dette stod at læse i SKISPORT nr. 11/1945.

SAMMENFATNING

Konklusionen - og dermed svaret til den interesserede, men mig ukendte spørger - må derfor være, at der har været en hopbakke på Fruebjerg i begyndelsen af 1940'erne. Men vi har ingen dokumentation for, at der har været afholdt hverken danske, kreds- eller klubmesterskaber i hop på den, så den kan kun have tjent som træningsbakke. Ligeledes har der ikke været afholdt danske, men dog kreds- og klubmesterskaber i slalom på Fruebjerg i begyndelsen af 1940'erne. Vi har endda kendskab til vindernes navne, som var blandt datidens fremstående idrætsfolk. Endelig ved vi, at der har været afholdt DM i langrend i Gribsskov i samme periode.

En stor tak til alle, der har bidraget med skriftligt kildestof, film, fotos, personlige erindringer m.v., hvilket har muliggjort denne artikels tilblivelse.

BOGNYT

Niels Richter-Friis, ESRUM SØ. Forlaget Esrum Sø, 572 sider, 250 kr. De seneste års storbøger om Esrum Kanal og om Gribskov har fået en prægtig efterfølger i Richter-Friis' nyeste opus, denne gang med ham selv som både eneforfatter og forlægger. I sandhed en pragtpræstation, der allerede med rette har fået stor reklame og sandsynligvis fået læserne til at strømme til. Det er næsten 50 års interesse og kærlighed til egnen, der har været drivkraften bag bogen, skriver Richter-Friis i sit forord. Det mærker man som læser, både når der stås til søs og skrives om „verdens bedst undersøgte sø“, og når bogen går i land ved Nødebo, Stenholt, Sørup, Skipperhuset, Fredensborg Slotspark, Esrum Møllegård eller kanalen. Forfatterens sans for de gode historier, både kultur- og naturhistorisk, viser sig på bedste vis ved en smuk blanding af grundig research og subjektivt nysgerrige nedslag. Billedsiden er helt usædvanligt gavmild. Som samler gennem mange år kender forfatteren både topografiske billeder i privat og offentligt eje, og her stilles alt til rådighed i teknisk smuk form. Alene det, at bogen gengiver alle Rawerts akvareller fra søens bredder. Skynd jer, inden bogen bliver udsolgt!

FOLK OG MINDER FRA NORDSJÆLLAND, 65. årgang, Julen 2010. Red. Lars Bjørn Madsen og Carsten Nielsen, Nordisk Forlag, 48 sider, 130 kr.

Julehæftet, nu 65 år, er bestemt ikke modent til at gå på alderspension! Det kan se tilbage på en lang årrække med glimrende artikler af lokalhistorisk interesse, men forhåbentlig også frem til en aktiv alderdom. Vi undværer nemlig dette medie, der kan kombinere spændende beretninger med en fin billedkvalitet. Årets hæfte lever op til det høje niveau. Der er både historier med topografisk og med personalthistorisk udgangspunkt, og med de 10 bidrag fra diverse forfattere er der også en geografisk spredning over meget af Nordsjælland. Lidt nærsynet set fra Hillerød samler interessen sig om Tove Lunds samtale med Vibeke Dilling Tortzen, der fortæller „Erindringer fra Hillerød“. Fru Tortzen, der sat præg på Hillerød i mange år, fortæller veloplagt om sit liv og samler i artiklen sit syn på de livsværdier, der har præget og stadig præger hende. I „Hvorledes er Klimatet?“, optrykkes et morsomt kapitel i Georgs Sarauws 180 år gamle bog om Frederiksborg Amt med smukke gengivelser af ukendte landskabsmalerier i privat eje.

Af
ASGER BERG

ÅRETS HUS - EKSEMPLETS MAGT

Af
ASGER BERG

Årets Hus i Hillerød er en institution med snart 25 år bag sig. Den første kåring fandt sted den 20. maj 1987, hvor Stutmesterboligen ved det daværende rådhus, Frederiksværksgade 39, fik prisen. Lokalhistorisk Forenings daværende formand, Bjørn Verstege, stod bag initiativet, og den smukke helstøbte bronzeplade, der stadig følger med udnævnelsen, var sponsoreret af Nykredit ved Leif Bisgaard. Ved overrækkelsen deltog arkitekt Jens Lundqvist, og som modtager borgmester Jens S. Jensen.

Forud for kåringen var der gået en længere kampagne i Hillerød Posten, hvor journalist Anne Marie Nielsson havde lagt sig i selen for at fremme sagen.

Det var byplansanliggender og bygningsbevaring, der var i centrum. Ideen var dengang at fremhæve og belønne ejendomme, der måtte anses som særlig værdifulde ud fra et lokalhistorisk og æstetisk synspunkt, og det er de vilkår, der stadig gælder.

Det drejer sig altså om huse, der er blevet nænsomt og godt restaureret, eller nye anlæg eller byggerier, der er smukt indpasset i omgivelserne. Det arkitektoniske skal ses i sammenhæng med det historiske og

ikke mindst med de mennesker, der bor og færdes i byen. Byens sjæl skal følge med.

Tanken var fra starten, at de smukke eksempler skulle smitte af og få indflydelse på tilsvarende projekter i kommunen. Eksemplets magt - i positiv forstand. Nu og da, håber vi, har vi haft lidt held med det.

Foreningen kunne have valgt en anden strategi: at fremhæve de dårlige eksempler - Årets Øjebæ. Men vi har altså valgt den positive tilgang. Det er de gode huse, vi gerne vil høre om. Ejendomme og anlæg i Hillerød kommune, der fortjener påskønnelse, fordi de lever op til kriterierne ovenfor.

Kig på den perlerække af eksempler, der er blevet præmieret. Det ses, at kriterierne er forholdsvis brede, men at det afgørende er kvalitet - håndværksmæssig, materialemæssig, arkitektonisk og æstetisk kvalitet. Huse eller anlæg til glæde for byen.

Vi vil gerne have et Hillerød, der undgår de mange faldgruber, som bygherrer, arkitekter, kommunalpolitikere og embedsmænd desværre nemt falder i.

Arkitekt Jan Gehl har i sin nye bog *BYER FOR MENNESKER* skrevet

om, hvordan mange byer siden Anden Verdenskrig har forsynet sig imod de mest elementære krav til gode og humane levesteder. Planlægning og arkitektur har i stedet prioriteret bilerne, stordrift og kortsynet rationalitet.

ÅRETS HUS 2010

Ved en sammenkomst fredag den 8. oktober fik Folkemuseet i Frederiksgade 11 overrakt Hillerød Lokalhistoriske Forenings ærespris som ÅRETS HUS i Hillerød 2010.

Komiteen, nedsat af foreningens bestyrelse, havde gennemgået de mange forslag, der var indsendt via Hillerød Posten, og på det grundlag var Folkemuseet blevet valgt.

Arkitekt Jørgen Groth, der er tilknyttet komiteen som konsulent, kom i sin tale til huset ind på dets start som Hillerød Kommunes første elværk fra 1909. Han motiverede valget med, at Folkemuseet er et rigtig godt eksempel på genbrug af en markant og centralt beliggende byejeendom, hvis tidligere funktion var ophørt.

Centerdirektør Peter Sandvang, Nykredit, overrakte bronzepladen, der er det synlige bevis på prisen. Huset ejes af Hillerød kommune, og modtageren var derfor borgmester Kirsten Jensen. Foto: John Jessen Hansen

---

INDKALDELSE TIL GENERALFORSAMLING

Hillerød Lokalhistoriske Forenings ordinære generalforsamling
afholdes tirsdag den 8. marts 2011, kl. 19.00 i Kedelhuset, lokale 1
Dagsorden ifølge vedtægterne

FORENINGENS 25-ÅRS JUBILÆUM

fejres lørdag den 30. april 2011, kl. 14.00
i Kedelhuset

HILLERØD-KALENDEREN 2011

Hillerød-Kalenderen 2011 præsenterer et bredt spektrum af billeder fra Hillerød som sportsby. Forsidebilledet er igen i år taget af fotograf John Jessen Hansen. Kalenderen kan købes hos byens boghandlere og koster 105 kr.